

Blæst om LIFEs sprogpolitik

KU LIFEs plan for modersmålet er klar: I 2010 er det endeligt slut med dansk som undervisningsprog på kandidatuddannelserne. Og det vækker kritik blandt sprogfolk, som forudser, at en revision af universitetsloven kan spænde ben for ambitionerne

[Michael Holmboe Bang]

Freelancejournalist

Da købmand Peter Hiort Lorenzen tog ordet i Den rådgivende Stænderforsamling i Slesvig den 11. november 1842, var der ingen uden for forsamlingen, der fik noget at vide om talens indhold. Han talte nemlig på dansk, og det var ikke tilladt, så i referatet stod der blot (på tysk): »Han talte dansk og vedblev at tale dansk.«

Peter Hiort Lorenzen blev voldsomt populær blandt dansksindede sønderjyder. Fx blev han i sommeren 1843 hyllet på det første folkemøde på Skamlingsbanken. Værre gik det med hans købmandsforretning, der blev svigtet af de tysksindede slesvig-holstenere. Monarken Christian VIII og regeringen var heller ikke meget for hans provokation - det var ikke lige det, der var brug for i en ophedet situation.

Hvis den gode købmand var havnet som underviser på KU LIFEs kandidatuddannelser 170 år senere, var han også kommet i modvind. Hvis han havde givet sig og talt tysk til de studerende, var det formentlig ikke engang godt nok. På den anden side ville dansk slet ikke gå. Når KU LIFE har realiseret sin sprogpolitik, vil engelsk nemlig være enerådende som undervisningsprog på kandidatuddannelserne i 2010. Med mindre universitetsloven bliver ændret, og det er ikke helt usandsynligt.

Regeringens sprogudvalg konklude-

rede i forårets rapport »Sprog til tiden«, at selv om engelsk har en plads på de videregående uddannelser, så skal dansk faktisk styrkes.

- I det øjeblik, du ikke længere taler sproget og ikke omtaler tingene på dansk, så vil især forskerne få svært ved at formidle deres viden på dansk, sagde et medlem af udvalget, direktøren for Dansk Sprognævn, Sabine Kirchmeier-Andersen, til Ritzau.

Direktøren mener, at universitetsloven skal ændres, så det bliver et krav at undervise i nogle fag på dansk også på højeste niveau. Og det er hun ikke ene om.

Forkert beslutning

- Det er en forkert beslutning.

Så klart lyder dommen over KU LIFEs sprogpolitik fra en af rigets fremmeste sprogfolk, direktør Jørn Lund, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og blandt meget andet medlem af arbejdsudvalget i Dansk Sprognævn og såmænd også af Københavns Universitets bestyrelse.

- Det er en god idé at styrke kendskabet til engelsk på kandidatuddannelserne og også i bachelorforløbet, for den sags skyld. Det synes vist alle i KUs bestyrelse, men *undervisningen* skal kun foregå på engelsk, hvor det er fagligt begrundet, fastslår Jørn Lund.

- Det er helt forkert at sætte en absolut

grænse ved kandidatuddannelsen og sige, at her er dansk ikke godt nok. Universiteterne er en del af det danske samfund, som i vidt omfang finansierer deres aktiviteter, og som de skal forsyne med faglig ekspertise. Universiteterne har altså en vigtig funktion i samfundet, og kandidaterne skal kunne kommunikere med andre end fagfolk.

- Der er en tendens til, at universitetssektoren, stærkt opmuntret af videnskabsministeren, indretter sig efter, hvad man tror, gavner eliten og nedprioriterer sin samfundsmæssige opgave. Hvis et fags terminologi udelukkende er på engelsk, opstår der et kommunikationsproblem i samfundshusholdningen. Vi må ikke se os blinde på de 3-4 pct., der indgår i et internationalt kredsløb, og glemme de mange, der skal varetage andre opgaver, som fx veterinærkontrollen i Struer, påpeger Jørn Lund.

Ikke regeringens politik

Sprogdirektøren ser desuden en konflikt mellem regeringens og KU LIFEs hensigter på området:

- Det er i strid med regeringens sprogpolitik, hvis vi helt afskaffer dansk på uddannelserne. Det har stået klart siden 2003, fastslår han.

» Indlæring er ikke bare et spørgsmål om at kende et sæt af termer. Sproget er en integreret del af tænkningen, og de fleste af os er vokset op med dansk «

Jørn Lund

– I regeringens sprogudvalg er vi enige om, at der er behov for styrke engelsk, men det står også klart, at vi ikke er enige om midlerne. Det er imidlertid mit indtryk, at de fleste ønsker en justering af universitetsloven, så den sikrer en reflekteret brug af fremmedsprog og giver rammer for en udvikling af dansk fagsprog. Parallelsprogsbegrebet, som er en del af regeringens sprogpolitik, må ekspliciteres, gerne lokalt.

– Jeg er ikke i tvivl om, at undervisning på et fremmedsprog som hovedregel svækker pædagogikken. Det er udmærket med lærebøger på engelsk, men formidlingen af det faglige stof i undervisningssituationen lykkes normalt bedst, når underviseren taler ens modersmål. Så kan man koncentrere sig om indholdet i stedet for afkodningen af budskabet.

– Indlæring er ikke bare et spørgsmål om at kende et sæt af termer. Sproget er en integreret del af tænkningen, og de fleste af os er vokset op med dansk. Modersmålet er som regel bedst til at forløse kritisk og kreativ tænkning. Tvinges vi til altid at kommunikere på engelsk, kan det føre til en fattigere dialog i auditorierne og nogle anæmiske mainstream-afhandlinger.

– Problemstillingen varierer fra fakultet til fakultet, så jeg går ind for en fleksibel og reflekteret parallelsprogs politik, der i videst muligt omfang administreres lokalt – men altså inden for justerede rammer.

– De fleste af os er i øvrigt ikke nær så gode til engelsk, som vi tror. Og hvis underviseren er på 75 pct. sprogligt niveau, og den studerende er det samme, så siger det sig selv, at der sker et tab, konkluderer Jørn Lund.

Ikke et pludseligt skifte

KU LIFEs dekan Per Holten-Andersen kender ganske udmærket de kritiske røster fra dele af den danske sproglite.

Han har oven i købet mødt og diskuteret med nogle af kritikerne i forbindelse med arbejdet i regeringens sprogudvalg, som han selv var medlem af. Han har naturligvis også mødt ganske mange studerende og lærere og drøftet KU LIFEs sprogpolitik med dem.

– Generelt er der opbakning fra de studerende, mens en del af lærerstaben har været forsigtigt afventende, påpeger han.

– I hele diskussionen skal man huske på, at vi ikke pludselig indfører engelsk på kandidatuddannelserne fra den ene dag til den anden. Vores sprogpolitik er vedtaget for næsten 10 år siden og vil være endelig indfaset i 2010. Vi er nået godt 50 pct. af vejen, men mangler, at nogle af vores markante kandidatuddannelser overgår til engelsk, fx veterinæruddannelsen.

– Under alle omstændigheder er det vores mål, at alle, der forlader KU LIFE, skal beherske både dansk og engelsk fagterminologi, fastslår dekanen.

Rigtig timing

Når KU LIFEs veterinærrområde først nu overgår til engelsksproget undervisning, hænger det ifølge Per Holten-Andersen ikke mindst sammen med, at bachelor-/kandidatopdelingen af veterinærstudiet først blev indført for tre år siden (i 2005), og med den markante udvidelse af veterinærstudiets optag.

– Vi har udvidet meget på veterinærområdet, og så ville vi ikke samtidig skubbe for kraftigt på for at få sprogpolitikken implementeret hér, siger han.

– Nu er timingen imidlertid ved at være der. Vi er i gang med at supplere den europæiske EAEVE akkreditering med den amerikanske fra AVMA, American Veterinary Medical Association. Det vil give klare fordele for de studerende og kandidaterne, der erved reelt kan studere og arbejde i hele

verden, og det vil give os bedre muligheder for at tiltrække udenlandske lærerkræfter og studerende.

– Det er imidlertid en omkostnings-tung øvelse, og vi har derfor ment, at vi i samme forbindelse med rimelighed kan intensivere implementeringen af sprogmaalene. Det er ikke et AVMA-krav, at undervisningen skal foregå på engelsk, men hænger godt sammen med de øgede rekrutteringsmuligheder, akkrediteringen medfører, påpeger Per Holten-Andersen.

Handler om indflydelse

Dekanen ser - ikke overraskende - sprogpolitikken som en del af den uomgængelige internationalisering, og han har et par bemærkninger til kritikerne. Fx til dem, der frygter et decideret domænetab, hvor hele begrebsområder forsvinder ud af modersmålet.

– For det første bliver engelsk ikke undervisningssprog på bekostning af dansk, men kommer så at sige ovenpå. Det er et »både og« og ikke et »enten eller«, påpeger han.

– For det andet kan man vel tale om en domænegevinst: Danmark har store eksportinteresser, hvilket i sig selv taler for, at vi skal kunne begå os udenlands. I den store sammenhæng, fx i FN eller OECD, ved vi jo godt, at vores indflydelse også er afhængig af sproglige færdigheder. Simultantolkning er nu en gang ikke den bedste vej frem, hvis man i internationale fora vil have folk til at lytte, forstå og lade sig overbevise.

– Jeg er ikke i tvivl om, at vi må og skal indrette os internationalt, hvis vi ikke vil miste indflydelse også på vores egen nationale politik. Hvis vi stædigt fastholder det danske som enerådende på de videregående uddannelser, kan man tale om et domænetab - ikke af sprog, men af global politisk og økonomisk indflydelse. Det er en meget høj pris at betale, og et faktum

» Det er vores mål, at alle, der forlader KU LIFE, skal beherske både dansk og engelsk fagterminologi « *Per Holten-Andersen*

som engelskkritikerne ikke rigtigt forholder sig til.

– I øvrigt ville et eventuelt forbud mod eller indskrænkning af undervisning på fremmedsprog hvile på et løst grundlag. For at sige det mildt. Det er kun få undersøgelser af, hvordan fremmedsprog påvirker de studerendes indlæring, og undersøgelserne peger i forskellige retninger. Der er ikke evidens for, at det faglige udbytte forringes ved overgang til engelsksproget undervisning.

– Danmark må ikke indføre en sproglov på tro og fornemmelser, og derfor er jeg glad for, at sprogudvalget heller ikke anbefalede en sådan lov, fastslår Per Holten-Andersen.

Fleksibilitet

Sprogudvalget kom derimod med en anden anbefaling: Udviklingen på de højere læreranstalter skal monitoreres. Og det er Per Holten-Andersen helt enig i.

– Vi skal tage højde for bekymringerne og ikke handle i blinde i den hellige internationaliserings navn, siger han.

– Derfor skal vi løbende justere indsatser som sproglig efteruddannelse og i det hele taget se på, om der bliver behov for supplerende initiativer. Vi har set systemet efter for flaskehalse og fx introduceret tilbud om efteruddannelse til underviserne. I vores stillingsopslag har vi for længe siden indført krav til ansatte om at beherske engelsk, og vi er personalepolitisk fleksible i relation til nuværende lærerkræfter, der ikke behersker engelsk på tilstrækkeligt højt niveau. En optimal vej at pudse de sproglige færdigheder af på vil fx være adgang til undervisnings-sabbaticals (sabbatår, red.).

– Det er indlysende, at de sproglige initiativer skal være en gevinst for vores studerende. Og bestemt ikke det modsatte, så vi følger udviklingen nøje, anfører dekanen, der i øvrigt også ser

en gevinst for kandidaternes kommende kunder og arbejdsgivere og dermed for samfundet:

– Der er næsten ikke nogen professioner tilbage, der har et rent dansksproget arbejdsmarked. De fleste institutioner og firmaer har udenlandske kontakter, samarbejdspartnere eller filialer, eller også arbejder de med eksport. De vil have en umiddelbar interesse i kandidater med sikkert kendskab til både dansk og engelsk. Det er klart, at en landmand med en mindre svinebesætning nok ikke vil stille krav om den store engelsksproglige kunnen hos konsulenten eller dyrlægen, men de større enheder stiller bestemt krav om, at fremtidens uddannelser giver adgang til den nyeste internationale viden, og den er sjældent formidlet på dansk, fastslår dekanen.

Skal være fagrelevant

– Vi ser ingen problemer med engelsk på kandidatdelen, hvis formålet er at højne kvaliteten, siger veterinærstuderende Lena Rangstrup-Christensen, formand for Veterinær Medicinsk Forening og i en to års periode medlem af Veterinært Studienævnet.

– Vi skal ikke indføre engelsk for sprogets egen skyld, men kun gøre det, hvor det er fagrelevant. Vi er i forvejen vant til engelsk faglitteratur, og vi kan samtidig fint klare os på dansk, når vi kommunikerer med lægfolk.

– Men vi studerende er alligevel ikke tilstrækkelig gearet til et fuldt forløb med engelsk som hovedsprog. Der er fx stærkt behov for et kursustilbud i Academic Writing. Og der er også behov for tilbud om efteruddannelse af lærerne. Så det er et krav, at der følger en pose penge med.

– Når det er sagt, er der ikke tvivl om, at det på langt sigt er en god idé, at vi lever op til internationale standarder. Og i den forbindelse skal vi mag-

te engelsk, hvis det kræves, men under uddannelsen må initiativet ikke gå ud over fagligheden, påpeger Lena Rangstrup-Christensen.

Pas på fravalg!

– Ja, det er af mange grunde en rigtig god idé, siger bioteknologi-studerende Marie Vestmar, næstformand i Naturvidenskabsstudienævnet.

– De studerende får mulighed for at træne i et internationalt sprog, som de fleste uden tvivl får brug for i deres karriere. Der er også det aspekt, at det vil styrke brugen af internationale kilder i problemløsning under studiet.

– I forvejen er meget af den litteratur, vi møder, på engelsk. Så vi bør ikke få problemer med det læsemæssige. Det samme gælder til dels det skriftlige. Der kan opstå problemer, når vi skal udtrykke os mundtligt, men det er vel netop et argument for at indføre sprogstrategien. Så får vi lejlighed til at øve os.

– Nogle undervisere kunne godt have behov for at få frisket engelskkundskaberne op. De kan være svære at forstå, især for internationale studerende. Det skal der arbejdes med, for både studerende og undervisere skal kunne begå sig i et internationalt forskermiljø.

– Der vil helt sikkert være studerende, der vil finde det svært at skulle gennemføre en kandidatuddannelse udelukkende på engelsk. Jeg håber ikke, at det kan få dem til at fravælge uddannelsen. Og vi arbejder i den anledning på at etablere støtteordninger, så studerende kan få tilbudt en eller anden form for opgradering. Vi skal fx undgå et skrækscenarium, hvor nogle går i stå eller ligefrem bliver deprimerede under specialeskrivningen, fastslår Marie Vestmar. ■